

Стефанків В.О., викладач,
Івано-Франківський інститут менеджменту
Тернопільського національного економічного університету,
vol_stef@ukr.net

КЛАСТЕРНА ПРОМИСЛОВА ПОЛІТИКА ЯК ЕФЕКТИВНИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Серед основних напрямів стратегічного розвитку України у XXI ст. пріоритетним є формування конкурентоспроможної, соціально спрямованої ринкової економіки, направленої на модернізацію як окремих підприємств певного регіону, галузей, виробничих комплексів так і всієї системи промисловості України. Модернізація підприємств в сучасних умовах здебільшого реалізується з допомогою держави із визначенням пріоритетів розвитку промислового комплексу. Проте, необхідно створити такі умови при яких не тільки держава, а й сам бізнес сконцентрує зусилля для свого розвитку в майбутньому визначаючи конкурентноздатність та ефективність економіки.

Одним із найважливіших напрямків структурної модернізації промисловості регіону є впровадження стратегій місцевого економічного розвитку з використанням кластерної моделі.

Відомим ученим Майклом Портером був уперше детально вивчений феномен кластерів. На його думку, в сучасній економіці, особливо в умовах глобалізації, традиційне ділення її на сектори або галузі втрачає свою актуальність. На перше місце виходять кластери - системи взаємозв'язків підприємств і організацій. Як класичні приклади прийнято приводити технологічний кластер в Силіконовій долині США, взуттєвий кластер в Італії, у Східному Массачусеті існує галузеве територіальне об'єднання, в якому нараховується багато біотехнологічних фірм, розташованих поблизу Гарвардського університету та Массачусетського технологічного інституту. Відомий Каліфорнійський кластер з виготовлення вина включає 680 винарень та кілька тисяч незалежних виноградарів. Італія відома своїми взуттєвими кластерами.

Опираючись на прориви в науково-технологічній сфері та інтелектуалізацію основних чинників виробництва, розвинені країни, що узяли на озброєння політику кластеризації своїх економік, змогли забезпечити приріст ВВП в діапазоні від 75 до 90% [1].

Тобто кластерна модель - це інструмент, який посилює здатність громад поліпшувати рівень життя. Головна риса кластеру - інноваційна орієнтованість. Інша особливість кластера - просторова розташованість. В умовах посилення конкуренції між країнами і регіонами за інвестиції й розміщення найбільш перспективних видів діяльності на своїй території стало очевидно, що конкурентні переваги формуються не на національному рівні, а на рівні конкретних бізнесів, що функціонують на території регіонів, де висока концентрація взаємозв'язаних галузей.

Ефективність кластерного підходу визначається тим, що долається вузькогалузеве бачення економіки регіону. На відміну від галузевого підходу, що по суті деформує конкуренцію за рахунок лобіювання інтересів окремої галузі або компанії і, як наслідок, "перетікання" вигод в одну із галузей, кластеризація дозволяє сформувати комплексний погляд на державну політику розвитку регіону з урахуванням потенціалу регіональних економічних суб'єктів.

Кластерний підхід здатний змінити зміст державної промислової політики, яка спрямована не на підтримку окремих підприємств і галузей, а на розвиток взаємин між постачальниками і споживачами, між кінцевими споживачами і виробниками, між виробниками і урядовими інститутами. Це вимагає певної перебудови апарату

державного управління, зміни менталітету органів місцевого самоврядування, пошуку механізмів територіального принципу забезпечення розвитку мереж.

Для прикладу, з початку 2010 р. як в економіці України, так і її регіонах відбуваються певні позитивні зрушення, що сприяє подоланню негативних наслідків впливу світової фінансової-економічної кризи та соціально-економічному розвитку країни. Так, у промисловості Івано-Франківської області вдалося подолати негативну динаміку виробництва, яка тривала впродовж 2006-2009рр. Позитивна динаміка намітилась, починаючи з липня 2010р., коли у III кварталі обсяги виробництва промислової продукції зросли на 15,2% у порівнянні з II, у IV – на 39,8% порівнюючи з III. Індекс промислової продукції у 2010р. проти попереднього року становив 100,2%.(2). Однак відновлення економіки регіону все ще має нестійкий характер, що потребує формування та реалізації в Україні і регіонах кластерної промислової політики довгострокового економічного зростання.

Література

1. Портер М. Конкуренція / М. Портер. – Москва: Видавничий дім «Вільямс», 2005. – 608с.
2. Короткі підсумки економічного і соціального розвитку регіону за 2010 рік: (повідомлення Головного управління статистики в Івано-Франківській області) [Електронний ресурс] / Соціально-економічне становище регіону. – Режим доступу: stat.if.ukrtel.net.